

Fylkesmannen i Trøndelag
Trööndelagen fylhkenålma

ENDELIG TILSYNSRAPPORT

Deltakeres rett til en individuell plan
etter introduksjonsloven § 6

Åfjord kommune
22. januar 2018

Innhold

Innhold	2
1. Tilsynets tema og formål.....	3
Formålet med tilsyn etter introduksjonsloven	3
Hjemmel for Fylkesmannens tilsyn	3
Forholdet til kommuneloven	3
Lovbrudd og merknad	4
Tema for tilsynet - kontrollområder.....	4
2. Gjennomføring av tilsynet.....	5
Om denne rapporten	5
3. Kommunens organisering av arbeidet med introduksjonsloven	6
4. Tilsynets temaer	7
4.1 Tilsynsystema 1 – Utformingen og fastsettelse av planen som enkeltvedtak ..	7
Rettslig grunnlag	7
Observasjoner og vurderinger.....	7
Konklusjon.....	8
4.2 Tilsynsystema 2 – Individuell tilpasning av planen og utarbeidelse i samråd med deltakeren	9
Rettslig grunnlag	9
Observasjoner og vurderinger.....	9
4.3 Tilsynsystema 3 – Innholdselementer i individuell plan	10
Rettslig grunnlag.....	10
Observasjoner og vurderinger	11
Konklusjon	11
4.4 Tilsynsystema 4 – Jevnlig oppdatering av individuell plan og tilpasning til endringer i deltakerens livssituasjon	11
Rettslig grunnlag.....	11
Observasjoner og vurderinger	12
Konklusjon	13
5. Retting av lovstridige forhold	13
Tilsynsystema 1 – Utformingen og fastsettelse av planen som enkeltvedtak ...	13
Tilsynsystema 3 – Innholdselementer i individuell plan	13
6. Oppfølging av tilsynsresultater og avslutning av tilsynet	14
Rettingsarbeid etter tilsynet.....	14
Klagerett.....	14
Vedlegg	14
1 Oversikt over innhentet dokumentasjon.....	14
2 Kontrollskjema for tilsynet	14

1. Tilsynets tema og formål

Denne rapporten er utarbeidet av Fylkesmannen i Sør-Trøndelag etter tilsyn med kommunes forvaltning av introduksjonsloven. Tilsynet retter seg mot kommunen, jf. introduksjonsloven § 3 om kommunens ansvar.

Formålet med tilsyn etter introduksjonsloven

Introduksjonslovens formål er at nyankomne innvandrere får styrket sin mulighet for deltakelse i yrkes- og samfunnslivet, og sin økonomisk selvstendighet (introduksjonsloven § 1).

For deltakerne i lovens ordninger kan brudd på introduksjonsloven ha rettssikkerhetsmessige konsekvenser, i strid med lovens målsettinger. Lovbrudd vil også kunne ha negative samfunnsmessige konsekvenser ved at overgangen til arbeid eller utdanning blir forsinket.

Tilsynet skal bidra til etterlevelse av introduksjonsloven bestemmelser og til å sikre kvaliteten i kommunens tjenesteproduksjon på området.

Hjemmel for Fylkesmannens tilsyn

Lov om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven) gir i § 23 Fylkesmannen hjemmel til å føre tilsyn med kapitlene 2 til 4 og § 25 tredje og fjerde ledd. Det betyr at det kan føres tilsyn med:

- introduksjonsprogram (§§ 2-7)
- introduksjonsstønad (§§ 8-16)
- opplæring i norsk og samfunnskunnskap (§§ 17-20)
- Nasjonalt introduksjonsregister - NIR (§ 25 tredje og fjerde ledd)

Tilsynet kan også omfatte forskrifter gitt i medhold av disse bestemmelsene. I tillegg gjelder reglene i forvaltningsloven med de begrensninger som følger av introduksjonsloven, jf. introduksjonsloven § 21.

Kommunens internkontrollplikt

Etter introduksjonsloven § 24 skal kommunen føre internkontroll for å sikre at virksomhet og tjenester etter introduksjonsloven kapittel 2 til 4 og § 25 tredje og fjerde ledd er i samsvar med krav fastsatt i loven. Kommunen skal kunne gjøre rede for hvordan den oppfyller denne plikten, jf. § 24 annet ledd.

Selv om fylkesmannen ikke skal føre *særskilt* tilsyn med at kommunen oppfyller internkontrollplikten, vil kommunens internkontroll kunne være en del av tilsynet. Dette gjelder kommunens oppfyllelse av plikter etter introduksjonslovens kapittel 2 til 4 og § 25 tredje og fjerde ledd.

Forholdet til kommuneloven

Introduksjonsloven § 23 sier at reglene i kommunelovens kapittel 10A gjelder for Fylkesmannens tilsyn. Kommuneloven gir Fylkesmannen rett til å be om opplysninger, rett til innsyn i saksdokumenter og adgang til kommunale institusjoner eller andre som utfører oppgaver på vegne av kommunen.

Videre kan Fylkesmannen gi pålegg om å rette forhold som er i strid med lov og/eller forskrift. Før det gis pålegg skal kommunen få en rimelig frist til å rette forholdet. Fylkesmannen skal også før det fattes vedtak om pålegg, ha vurdert virkninger pålegget kan ha for kommunens øvrige virksomhet.

Når tjenester utføres av andre enn kommunen, skal krav om retting og eventuelle pålegg rettes til kommunen som ansvarlig for introduksjonsprogrammet.

Fylkesmannens tilsyn er et lovlighestilsyn, jf. kommuneloven § 60b.

Lovbrudd og merknad

Disse begrepene kan brukes i Fylkesmannens konklusjon:

- *Brudd på regelverket (lovbrudd)* er mangel på oppfyllelse av krav fastsatt i lov eller forskrift eller gitt i medhold av lov eller forskrift.
- *Merknad* er et kritikkverdig forhold som ikke omfattes av definisjonen for lovbrudd, men der tilsynet med utgangspunkt i krav fra myndighetene avdekker praksis som potensielt kan føre til lovbrudd.

Lovbrudd skal rettes, mens merknader er noe kommunen selv velger om man vil ta hensyn til.

Tema for tilsynet - kontrollområder

Oppdraget med dette tilsynet er gitt Fylkesmannen som et embetsoppdrag fra Justisdepartementet. Gjennom tilsynet skal Fylkesmannen kontrollere om kommunen utarbeider en individuell plan for deltakerne som er i samsvar med introduksjonsloven § 6:

«Det skal utarbeides en individuell plan for den som skal delta i introduksjonsprogram. Den skal utformes på bakgrunn av en kartlegging av vedkommendes opplæringsbehov og av hvilke tiltak vedkommende kan nyttiggjøre seg.

Planen skal minst inneholde programmets start og tidsfaser og en angivelse av tiltakene i programmet.

Planen skal utarbeides i samråd med vedkommende.»

Innholdet i programmet er nærmere omtalt i lovens § 4 annet ledd, der det heter at programmet minst skal inneholde (a) norskopplæring, (b) samfunnskunnskap og (c) tiltak som forbereder til videre opplæring eller tilknytning til yrkeslivet.

Individuell plan er et sentralt styrings- og samarbeidsdokument for introduksjonsprogrammet. Den skal være et dynamisk dokument, som skal bidra til et målrettet, forutsigbart og sammenhengende kvalifiseringsløp for den nyankomne.

Innenfor dette tema er det vurdert fem kontrollområder:

1. Utforming og fastsettelse av planen som et enkeltvedtak
2. Utarbeidelse i samråd med deltakeren og individuell tilpasning
3. Krav til innholdet i planen
4. Jevnlig revisjon av planen og revisjon ved endringer i livssituasjon
5. Enkeltvedtak ved vesentlige endringer av planen

De rettslige krav til kommunen innenfor hvert kontrollområde er gjengitt i hoveddelen av rapporten. De bygger på tilsynsinstruksen som Justisdepartementet har utarbeidet for fylkesmennene for dette tilsynsystema.

Vi viser i denne forbindelse også til Justisdepartementets rundskriv G-01/2016, som gir utfyllende bestemmelser til introduksjonslovens regler.

2. Gjennomføring av tilsynet

Tilsynet er gjennomført slik:

Mai 2017	Skriftlig varsel til kommunen om åpning av tilsynet, med frist 31. mai for innsending av egenerklæring og dokumentasjon
Juni	Mottak og gjennomgang av dokumentasjon fra kommunen.
August	Innhenting av enkeltsaker som dokumenterer kommunens praksis på område, med frist 20. september
Oktober	Gjennomgang av dokumentasjon og utarbeidelse av foreløpig tilsynsrapport. Frist for tilbakemelding 22. januar
Januar 2018	Sluttmøte (videomøte) med kommunen Utarbeidelse av endelig tilsynsrapport Oppfølging og avslutning av tilsynet

Om denne rapporten

Grunnlaget for Fylkesmannens vurderinger i denne tilsynsrapporten er kommunens egenerklæring, innsendt dokumentasjon og gjennomgang av fem enkeltsaker om individuell plan. Se oversikt i vedlegg 1 til denne rapporten.

Hvert avsnitt i hoveddelen av rapporten starter med en gjennomgang av de rettslige krav innenfor kontrollområdet. Disse delene bygger på tilsynsinstruksen som IMDi har utarbeidet for fylkesmennene. Observasjonsdelene er nummerert, slik at hver avsnitt svare til ett av underspørsmålene i kontrollskjemaet som er utarbeidet i forbindelse med tilsynet, se vedlegg 2.

I konklusjonsdelen har vi oppsummert våre funn, og eventuelt formulert korreksjonspunkter i forhold til kommunens praksis.

Konklusjonene i denne rapporten er et uttrykk for hva tilsynsmyndigheten har sett gjennom den dokumentasjonen som forelå på tidspunktet for tilsynet. Rapporten vurderer ikke kommunens forvaltning av introduksjonsordningen på *andre* områder enn de som er undersøkt gjennom tilsynet.

3. Kommunens organisering av arbeidet med introduksjonsloven

I følge tall publisert på nettsidene til Integrasjons- og mangfoldsdirektoratet IMDi startet Åfjord kommune en periode med bosetting av flyktninger i 2013. I årene 2016 og 2017 har Åfjord kommune bosatt hhv. 14 og 10 personer, i samsvar med vedtatte bosettingstall.

Arbeidet med et introduksjonsprogram for nyankomne innvandrere skjer i samarbeid mellom sektoren Helse og velferd og Oppvekst i Åfjord kommune. Vedtak knyttet til introduksjonsprogrammet er delegert til avdelingsleder for helse og familie, mens sektorsjef oppvekst er ansvarlig for vedtak om norskopplæring.

Flyktningtjenesten er en del av avdelingen Helse og familie i kommunen, og har tilsatt flyktningkonsulent og miljøarbeider. Flyktningtjenesten er samlokalisert med voksenopplæringen, som er ansvarlig for opplæringen i norsk med samfunnskunnskap og for grunnskoleopplæring for voksne.

Kommunen har etablert et samarbeid med det lokale næringslivet og med Fosen videregående skole, med tanke på en god overgang til videregående opplæring for bosatte flyktninger. Kommunen har deltatt i Læringsnettverk for bosetting, kvalifisering og integrering i regi av KS og Fylkesmannen.

Åfjord kommune har inngått en samarbeidsavtale med NAV Nord-Fosen om deltakere i introduksjonsprogrammet. Videre er det under utvikling et samarbeid om «Nord-Fosen modellen» for kvalifisering av nyankomne innvandrere. I tillegg til Åfjord kommune er Osen kommune, Åfjord videregående skole og NAV Nord-Fosen omfattet av dette samarbeidet.

4. Tilsynets temaer

4.1 Tilsynstema 1 – Utformingen og fastsettelse av planen som enkeltvedtak

Gjennom tilsynet har tilsynsmyndigheten vurdert om:

- Kommunen utarbeider en individuell plan som fastsettes ved enkeltvedtak

Rettslig grunnlag

Kommunen skal utarbeide en individuell plan for alle deltakere i introduksjonsprogram, jf. introduksjonsloven § 6 første ledd første punktum.

Kommunen skal også utarbeide en individuell plan for alle deltakere i opplæring i norsk og samfunnskunnskap, jf. introduksjonsloven § 19 første ledd. Minstekravene i § 6 gjelder tilsvarende for denne planen. I tillegg stilles det krav til den individuelle planen for opplæringen i norsk og samfunnskunnskap, se forskrift om læreplan for opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere i kapittelet «Kartlegging ved inntak».

Fastsetting av den individuelle planen er en del av kommunens beslutning om tildeling av introduksjonsprogram og opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Planen er bestemmende for deltakerens rettigheter og plikter. Planen er derfor et enkeltvedtak i samsvar med forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav a og b.

Kommunen velger selv formen på den individuelle planen: Om den skal være et vedlegg til enkeltvedtaket om tildeling av introduksjonsprogram, eller om det skal fastsettes et eget enkeltvedtak om innholdet i den individuelle planen. Uavhengig av hvordan kommunen fastsetter innholdet i den individuelle planen, må alle kravene for enkeltvedtak i forvaltningsloven være oppfylt. Det må fremkomme klart at deltakeren har klageadgang på alle beslutninger som tas med i det enkelte vedtak/dokument. Dette gjelder for eksempel både beslutningen om deltakelse i introduksjonsprogram (§ 2), beslutningen om deltakelse i opplæring i norsk og samfunnskunnskap (§ 17) og beslutningen om innholdet i den individuelle planen (§ 6 og § 19 første ledd).

Det følger av forskriften om læreplan i norsk og samfunnskunnskap at den individuelle planen for opplæringen skal angi mål for opplæringen og antall timer som tildeles. Målene for opplæringen i norsk og samfunnskunnskap skal fastsettes i samsvar med nivå, kompetansemål og emner som beskrevet i læreplanen. Disse målene skal fremgå av den individuelle planen.

Gjennom norskopplæringen skal deltakeren kunne nå et ferdighetsnivå i norsk som setter deltakeren i stand til å bruke eller bygge videre på sin kompetanse i utdanning eller arbeid. Sluttmaal for norskopplæringen må fastsettes ut fra deltakerens langsiktige mål for arbeid eller utdanning og målet med introduksjonsprogrammet.

Observasjoner og vurderinger

(1) I følge egenerklæringen fra Åfjord kommune utarbeides individuell plan innenfor fristen på 3 måneder etter bosetting. Gjennomgangen av innsendte enkeltsaker bekrefter dette. Kommunen har tatt utgangspunkt i en mal for

individuell plan som er utarbeidet av Integrerings- og mangfoldsdirektoratet. Her er selve planen og vedtaket del av ett integrert dokument.

(2) Gjennomgangen av enkeltsakene viser imidlertid at plan for opplæring i norsk og samfunnskunnskap ikke er en del av individuell plan, noe som bekreftes i kommunens egenerklæring. Det er imidlertid utarbeidet detaljerte individuelle plan for norskopplæringen, som eksempler innsendt i forbindelse med tilsynet, viser.

Kommunen skal fra skolestart 2017 implementere planen for norskopplæring i individuell plan etter introduksjonsloven. Den nye malen for slike planer er sendt inn i forbindelse med tilsynet. Det er tidligere utarbeidet en egen mal for individuell plan for norsk og samfunnskunnskap, som er sendt inn i forbindelse med tilsynet.

(3) I følge egenerklæringen deltar den ansvarlige i voksenopplæringen under kartleggingssamtalen som ligger til grunn for individuell plan. Kommunen har utarbeidet et flytskjema som beskriver arbeidet med bosetting av nyankomne flyktninger. I følge dette oppnevnes det en basisgruppe for hver bosatt person, som ledes av en koordinater. Flyktningtjenesten, voksenopplæringen og andre samarbeidspartnere deltar.

(4) Gjennomgangen av enkeltsaker viser at begrunnelsen for vedtak om individuell plan (pkt. 5 i malen) er generelt formulert, og ikke inneholder noen individualisert begrunnelse for planens innhold. Etter forvaltningsloven § 25 skal begrunnelsen av et vedtak inneholde henvisninger til (a) regelverket som vedtaket bygger på og (b) de faktiske forholdene som det bygger på. Det sentrale i begrunnelsen til individuell plan vil være sammenhengen mellom kartlegging av deltakeren, deltakerens mål med programmet og innholdet i tiltakene i programmet.

Under et sluttmøte med Åfjord kommunen i januar 2018 kom det fram at kommunen som hovedregel har en god begrunnelse for valg av tiltak for den enkelte deltakeren. Denne begrunnelsen, basert på den enkelte medbrakte kompetanse og framtidsmuligheter framover, er hittil imidlertid ikke alltid blitt skriftliggjort i den individuelle planen. I følge kommunens egenerklæring om rettingstiltak datert 17.01.2018 vil dette bli vektlagt i framtidige individuelle planer.

(5) De individuelle planene som er sendt inn i forbindelse med tilsynet viser til hjemmelen i regelverket (introduksjonsloven § 6 og § 19) i planenes punkt 8.

(6) I følge kommunens egenerklæring signerer deltakeren den individuelle planen som er utarbeidet, noe som bekreftes av de innsendte enkeltsakene. Deltakeren får utdelt et eksemplar av sin individuelle plan.

(7) De individuelle planene henviser til framgangsmåten ved klage og retten til å se sakens dokumenter under planenes punkt 10.

Konklusjon

Åfjord kommunens praksis når det gjelder fastsetting av individuell plan som enkeltvedtak er i samsvar med introduksjonsloven § 6, jf forvaltningsloven kap. IV.

4.2 Tilsynstema 2 – Individuell tilpasning av planen og utarbeidelse i samråd med deltakeren

Gjennom tilsynet har tilsynsmyndigheten vurdert om:

- Individuell plan er tilpasset den enkelte deltakeren
- Planen er utarbeidet i samråd med deltakeren

Rettslig grunnlag

Den individuelle planen skal utformes på bakgrunn av en kartlegging av deltakerens opplæringsbehov og av hvilke tiltak vedkommende kan nyttiggjøre seg, jf. introduksjonsloven § 6 første ledd annet punktum. Planen skal utarbeides i samråd med deltakeren, jf. introduksjonsloven § 6 tredje ledd.

Det er viktig at den enkelte deltaker gis mulighet til og ansvar for å planlegge sin egen kvalifisering. Kravet om medvirkning fra deltakeren skal sikre at det er deltakerens egne forutsetninger og mål som ligger til grunn for det kvalifiseringsløp vedkommende skal gjennomføre. Samtaler med deltakeren om personlige ressurser, muligheter og realistiske fremtidsplaner, er derfor en viktig oppgave i kartleggingsarbeidet og ved utarbeidelsen av den individuelle planen.

For at medvirkningen skal være reell og konstruktiv må kommunen sørge for at deltakeren får relevant informasjon og veiledning slik at deltakeren kan ta informerte valg. Deltakeren må få informasjon om hva den individuelle planen er og hva som er formålet med planen. Det vises til kommunens veiledningsplikt etter forvaltningsloven § 11 og utrednings- og informasjonsplikt etter forvaltningsloven § 17.

Observasjoner og vurderinger

(1)/(2) I følge egenerklæring fra Åfjord kommune blir nye deltakere informert om individuell plan i kartleggingssamtalen om lag en måned etter ankomst i kommunen. Deltakeren blir involvert i utformingen av individuell plan, og det brukes tolk i slike samtaler.

(3) Åfjord kommune har utarbeidet en detaljert mal for kartleggingssamtale i forbindelse med bosetting av flyktninger. I følge egenerklæringen er det resultatet av denne kartleggingen som legges til grunn for arbeidet med individuell plan. Innsendte enkeltsaker viser at hovedmomentene fra kartleggingen tas med i individuell plan.

(4) I de planene som er sendt inn i forbindelse med tilsynet, er det ikke alltid skilt klart mellom deltakerens langsiktige mål for arbeid og utdanning i Norge, og delmål for introduksjonsprogrammet i seg selv (pkt 3 i malen fra IMDi).

I én av de individuelle planene som er sendt inn, framgår det av at det er uavklart om deltakeren kan arbeide i framtiden av helsemessige årsaker. I en annen plan der det oppgitt at deltakerens langsiktige mål er å være hjemmeværende. Det er problematisk å utarbeide en målrettet individuell plan for kvalifisering med dette som utgangspunkt, når det ikke er spesifisert nærmere hva som er deltakerens hovedmål for arbeid i Norge.

I følge introduksjonsloven § 6 tredje ledd skal den individuelle planen utarbeides i *samråd med* deltakeren. Dette innebærer at kommunen i en situasjon der det er uenighet mellom deltaker og kommune, *kan* fastsette innhold i individuell plan med utgangspunkt i en faglig vurdering. Kommunens beslutning skal begrunnes

og dokumenteres. Se nærmere om dette tema i kommentaren til bestemmelsen i rundskriv G-01/2016.

På sluttmøtet som kommunen hadde med Fylkesmannen i januar 2018 kom det fram at det i den første fasen etter bosetting ikke alltid er mulig å få fastsatt et delmål for kvalifisering innenfor introduksjonsprogrammet. Dette er bakgrunnen for at kommunen delvis setter et foreløpig delmål her, samtidig som avklaringsprosessen pågår. I følge egenerklæring om rettingstiltak av 17.01.2018 vil kommunen ved fremtidig revisjon og utarbeidelse av individuelle planer vektlegge tydelige hovedmål og delmål i planene.

(5) I de innsendte enkeltsakene er det spesifisert delmål i de individuelle planene, som gjelder for tiden i introduksjonsprogrammet. For enkelte av disse målene er det også fastsatt en framdrift. I flere av planene er det ikke spesifisert yrkesrettede delmål i tilknytning til deltakerens langsiktige mål. Erfaring viser at yrkesrelaterte tiltak som del av introduksjonsprogrammet styrker deltakernes muligheter til å lykkes i videregående opplæring og/eller overgang til arbeid.

Under et sluttmøte med Åfjord kommunen i januar 2018 kom det fram at det hos enkelte deltakere er utfordrende å fastsette slike yrkesrettede delmål. Kommunen bruker den første tiden etter bosetting for å få avklart hvilke yrkesrettede delmål som kan være aktuelle for den enkelte deltakeren. I følge egenerklæring om rettingstiltak av 17.01.2018 vil kommunen ved revisjoner og utarbeidelse av individuelle planer tydeliggjøre yrkesrettede opplæringsmål.

(6) I følge egenerklæringen fra kommunen har man i den senere tid arbeidet med å få fastsatt målene i for norsk og samfunnskunnskap fastsatt i samsvar med læreplanen i faget etter introduksjonsloven. [Dokumenter er etterlyst]

Konklusjon

Åfjord kommunes praksis når det gjelder utarbeidelse og individuell tilpasning av planen er i samsvar med introduksjonsloven § 6.

4.3 Tilsynsystema 3 – Innholdselementer i individuell plan

Gjennom tilsynet har tilsynsmyndigheten vurdert om:

- Individuell plan inneholder opplysninger om introduksjonsprogrammets start, tidsfaser og en angivelse av tiltakene i programmet

Rettslig grunnlag

Den individuelle planen skal minst inneholde programmets start og tidsfaser og en angivelse av tiltakene i programmet, jf. introduksjonsloven § 6 annet ledd.

Kommunen skal fastsette programmets varighet individuelt. At introduksjonsloven § 5 angir en grense på to år innebærer ikke at alle automatisk skal ha et program som varer så lenge. Det er store variasjoner i nyankomne innvandreres arbeidserfaring og utdanning og det er viktig at kommunene i størst mulig grad benytter den fleksibiliteten som loven gir for individuell tilrettelegging, både av programmets lengde og innhold. Vurderingen av varigheten på programmet skal skje i samsvar med lovens formål og på bakgrunn av deltakerens kvalifiseringsbehov, forutsetninger og mål.

Hvilke tiltak som skal inngå i introduksjonsprogrammet fremgår av introduksjonsloven § 4 tredje ledd. Etter denne bestemmelsen skal programmet minst inneholde (a) norskopplæring, (b) opplæring i samfunnskunnskap og (c) tiltak som forbereder til videre opplæring eller tilknytning til yrkeslivet

Alle disse tre obligatoriske innholdselementene skal være med i den individuelle planen. De tre elementene må ikke være til stede til enhver tid, men alle elementene må være tilstede innenfor rammen av den enkeltes program og være med i den individuelle planen. Tilsynet omfatter ikke en vurdering av programmets innhold utover å kontrollere at de tre obligatoriske innholdselementene er med i den individuelle planen.

Omfang og intensitet for det enkelte element må kommunen ta en skjønnsmessig avgjørelse av ut fra kartleggingen av deltakerens behov, forutsetninger og mål med introduksjonsprogrammet.

Observasjoner og vurderinger

(1) Åfjord kommunes mal for individuell plan inneholder rubrikker for programmets start og varighet. I de enkeltsakene som er sendt inn i forbindelse med tilsynet, er sluttdato for de ulike tiltakene i introduksjonsprogrammet ikke alltid oppgitt. På denne måten kommer tidsperioden for de ulike tiltakene i programmet ikke alltid tydelig fram.

I kommunens tilbakemelding på foreløpig tilsynsrapport kommer det fram at det er utfordrende å fastsette sluttdato for tiltak, ettersom statusamtaler med deltakeren ofte viser at slike datoer må endres. Kommunen vil imidlertid vektlegge dette ved framtidige revisjoner eller utarbeidelse av planer.

(2)/(3) De individuelle planene inneholder de obligatoriske tiltakene norskopplæringen, opplæring i samfunnskunnskap og andre tiltak som forbereder til opplæring og/eller yrkesliv.

Tiltak som forbereder til opplæring og/eller yrkesliv er i varierende grad spesifisert i de individuelle planene som er sendt inn i forbindelse med tilsynet. Ikke alle planer inneholder tiltak som er tydelig relatert til deltakerens langsiktige, yrkesrelaterte hovedmål.

(4) Det framgår av de individuelle planene hvem som har ansvar for de ulike tiltakene.

Konklusjon

Åfjord kommunes praktisering av innholdsbestemmelsene for individuell plan er i samsvar med introduksjonsloven § 6 annet ledd.

4.4 Tilsynstema 4 – Jevnlig oppdatering av individuell plan og tilpasning til endringer i deltakerens livssituasjon

Gjennom tilsynet har tilsynsmyndigheten vurdert om:

- Individuell plan tas opp til ny vurdering med jevne mellomrom
- Planen tas opp ved vesentlige endringer i deltakerens livssituasjon
- Fastsetting av vesentlige endringer i planen ved enkeltvedtak

Rettslig grunnlag

Oppfølging av den enkelte deltaker er en forutsetning i arbeidet med å utforme og gjennomføre den individuelle planen. Hovedmålet med oppfølgingen er at deltakeren skal få realisert målene i sin individuelle plan og raskest mulig komme i ordinært arbeid eller utdanning. Kommunen har ansvar for å følge opp deltakeren, påse at den individuelle planen følges og revideres ved behov og at det ikke oppstår dødtid mellom de ulike kvalifiseringstiltakene i introduksjonsprogrammet.

Det følger av lovens forarbeider at den individuelle planen skal være et verktøy for utarbeiding og tilpasning av et treffsikkert program. Nyankomne innvandrere vil ha ulike forutsetninger for kvalifisering, og ulik kunnskap om opplærings- og arbeidsmuligheter i Norge. For noen kan det være vanskelig å sette gode og realistiske mål for den grunnleggende kvalifiseringen kort tid etter bosetting. Både kommunen og den enkelte deltaker vil etter en tid opparbeide seg kunnskap, forståelse og innblikk i hvordan kvalifiseringen forløper. På bakgrunn av dette og en vurdering av progresjonen i programmet og eventuelle endringer i deltakerens livssituasjon, kan det oppstå behov for å korrigere eller endre den individuelle planen. Det kan bli nødvendig å justere planen både med hensyn til mål og innhold (tiltak).

Introduksjonsloven § 6 fjerde ledd stiller krav om at den individuelle planen skal tas opp til ny vurdering med jevne mellomrom. «Jevne mellomrom» innebærer at planen skal tas opp til ny vurdering minst en gang i halvåret. Dette sikrer at kommunen får oversikt over at fremdriften er som den skal, og at tiltakene og målene er realistiske og fremdeles aktuelle.

I tillegg til at planen skal vurderes med jevne mellomrom, skal den også tas opp til ny vurdering ved vesentlig endring i deltakerens livssituasjon, jf. introduksjonsloven § 6 fjerde ledd. Slike endringer kan for eksempel være sykdom, svangerskap eller familieinnvandring som i en periode kan forsinke fremdriften eller kreve ekstra innsats fra programdeltakeren.

Kommunen må kunne dokumentere at den individuelle planen tas opp til ny vurdering med jevne mellomrom og ved vesentlig endring i deltakerens livssituasjon. Dette kan for eksempel gjøres ved journalnotater/referater fra oppfølgingssamtaler med deltakeren og at tidspunkt for gjennomførte vurderinger/endringer føres på den individuelle planen.

Observasjoner og vurderinger

(1)/(2) I følge Åfjord kommunes egenerklæring, blir de individuelle planene oppdatert med jevne mellomrom. Innsendte enkeltsaker bekrefter dette. Tidspunkt for siste oppdatering av individuell plan er oppgitt i dokumentet, og det samme gjelder tidspunkt for tidligere oppdatering og for neste oppdatering. I følge egenerklæringen gjelder tilsvarende for den individuelle planen for norskopplæring.

(3) I følge kommunens egenerklæring er det god kommunikasjon mellom voksenopplæringen og flyktningtjenesten om endringer i deltakernes livssituasjon. På denne måten kan den individuelle planen tas opp til ny vurdering ved vesentlige endringer.

(4) I følge egenerklæringen fra kommunen blir vesentlige endringer fulgt opp gjennom revisjon av individuell plan. Den blir ført i malen for individuell plan, signert av ansvarlig og utgjør dermed et nytt enkeltvedtak, som inneholder opplysninger om klageinstans m.m. Deltakeren blir gjort kjent med det nye vedtaket.

Konklusjon

Åfjord kommunes praksis når det gjelder oppdatering av individuell plan er i samsvar med kravene i introduksjonsloven § 6.

5. Tilbakemelding på foreløpig rapport - avslutning av tilsynet

Fylkesmannen ba om en tilbakemelding på foreløpig tilsynsrapport innen 22.01.2018. I en uttalelse datert 17.01.2018 dokumenterte kommunen at de hadde gjennomført rettingstiltak.

Fylkesmannen vurderer disse tiltakene som egnet til å rette de lovstridige forhold som ble påpekt i foreløpig rapport. Med bakgrunn i dette avsluttes tilsynet med utsendelsen av denne endelige tilsynsrapporten.

Vedlegg

1 Oversikt over innhentet dokumentasjon

- Egenerklæring fra Åfjord kommune
- Tilbakemelding på foreløpig rapport og egenerklæring om rettingstiltak
- Mal for individuell plan for introduksjonsprogram (tidligere utgave)
- Mal for individuell plan for norsk og samfunnskunnskap
- Mal for individuell plan for introduksjonsprogram og opplæring i norsk og samfunnskunnskap (ny utgave fra høsten)
- Flytskjema for arbeid med deltakerne i introduksjonsprogram
- Mal for kartleggingssamtale ved bosetting av flyktninger
- 5 enkeltsaker om introduksjonsprogram, med vekt på dokumenter knyttet til individuell plan

2 Kontrollskjema for tilsynet

(Eget dokument)